

Степан СИНЯК
(Рівне, Україна)

Польські парамілітарні організації на Волині в міжвоєнний період: мета та завдання діяльності

Завершення Першої світової війни відродило на європейській мапі Польську державу, до складу якої за умовами Ризького мирного договору 1921 р. відійшли західноукраїнські землі. З цим, для українського населення, що перебувало під Польщею розпочався новий етап колонізації. Одним з інструментів даного процесу на західноукраїнських землях, зокрема на Волині, було утворення польських парамілітарних організацій, що передбачало закріплення на місцях польської влади з подальшою економічною, господарською та культурно-освітньою підтримкою польських військових переселенців.

На жаль комплексно дана проблематика не знайшла відголосу як в українській, так і в польській історичній науці. Даного питання частково торкалися в своїх роботах такі польські і українські дослідники, як Я. Стовбняк-Смогоржевська [1] та В. Смолей [2]. Проте, дані історики зосередили свою увагу лише на одній польській парамілітарній організації, а саме Союзові Військових Осадників, залишивши поза увагою решту організацій.

Внутрішня політика Другої Речі Посполитої 1920-х – 1930-х рр. засвідчує, що її уряд здійснював політику всебічної підтримки військовослужбовців і ветеранів Війська Польського. Увага до них з боку держави обґрунтовувалась владою щонайменше двома причинами: в такий спосіб вона віддячувала тим, хто боровся за створення національної держави. Останні в свою чергу мали стати її оплотом. За урядовими задумами польські парамілітарні організації мали виконувати наступні завдання: по-перше, сприяти колонізації українців і білорусів; по-друге, подолати проблеми перенаселення центрального регіону Польщі; по-третє, сприяти в працевлаштуванні тим солдатам,

які не мали професії, а також завжди бути готовим до захисту Польщі. Уряд всебічно сприяв в отриманні землі вояками Війська Польського. Ця практика регламентувалася кількома правовими актами. Зокрема, законом від 17 грудня 1920 р., розпорядженням міністра фінансів і внутрішніх справ від 23 березня 1921 р. та постановою ряду галузевих міністрів від 29 квітня 1927 р. Польська дослідниця Я. Стобняк-Смогошевська розмірковуючи над причиною швидкого схвалення Закону про надання землі солдатам від 17 грудня 1920 р., стверджує, що головно причиною поспіху була демобілізація і повернення до нормального життя сотень тисяч солдат, які брали участь у польсько-більшовицькій війні [1, с. 17].

Однією з найбільших та найвпливовіших польських парамілітарних організацій на Волині був *“Союз осадників” (СО)*. В 1921 р. за ініціативи з боку держави був утворений Центральний Військовий Союз Осадників (ЦВСО), що ухвалив власний статут, який був затверджений Міністерством внутрішніх справ 12 серпня 1922 р. Саме з цього часу бере офіційний початок діяльність ЦВСО.

Як видно з їхнього статуту основними цілями ЦВСО були: співпраця з місцевими органами влади при проведенні самої осадницької акції; розгляд справ пов'язаних з ім'ям осадників чи організацій; репрезентація, оборона інтересів та прав об'єднань, а також розбудова та підтримка прав та обов'язків поляків; забезпечити готовність стати до зброї в обороні кордонів Речі Посполитої [3, арк. 10].

ЦВСО визначило наступні шляхи реалізації завдань: з метою об'єднання місцевих осадників, Відділів та Кіл; організація зв'язку між всіма відділами задля об'єднання Союзу, будь-яких інших представництв союзників, сталого контакту за допомогою військових органів, спеціальних циркулярів; надання допомоги та консультацій своїм членам безпосередньо, чи за посередництвом спеціальних організацій; утримання свого пресового органу; утворення секцій – завдання інтенсивний розвиток своїх членів; сприяння культурно-освітньому розвитку; розвиток сільських господарств; промислово-господарський розвиток; військове виховання; допомога інститутам, діяльність яких співпадала з цілями висунутих Союзом, співпраця з ними, а в разі її відсутності – намагання налагодити з ними співпрацю [3, арк. 10 зв.].

Фінансування СО складалося з членських внесків, кредитів від урядових та суспільних інституцій, пожертв, подарунків, доходів з підприємств утворених СО.

Члени СО ділились на звичайних, надзвичайних та гонорових [3, арк. 11 зв.].

На місцях створювались органи управління організацією, а саме: Вільний З'їзд Делегатів (від 1936 року – один делегат на 50 членів); Головне Управління; Верховна Рада; Ревізійна Комісія, а на нижчих щаблях: воєводські, повітові відділи.

До Вільного З'їзду Делегатів, на який прибувало близько 350 осіб, належав вибір Головного Управління та Ревізійної Комісії, затвердження та зміни статуту, ліквідація організації, регулювання всіх справ СО.

Верховна Рада була наглядовим органом, що мала функції посередника між Головним Управлінням та Вільним З'їздом Делегатів. Верховна рада збиралась 2–3 рази на рік в залежності від потреби. На зібраннях Ради була дискусія що до актуальних проблем та спроби їх вирішення.

До Головного Управління належало керування Союзом та його маєтками, а також представлення осадництва за межами Речі Посполитої. До складу Управління входило 10 осіб, з яких складався Президіум Управління (керівник, два віце-керівника та секретар) [3, арк. 13–15]. СО видавав власну пресу (“Miesięcznik Osadniczy” – “Щомісячник Осадництва”), але через фінансові труднощі з 1931 р. Головне Управління час від часу видавало лише “Бюлетень” (“Biuletyn”).

Згідно рішення IV З'їзду (31 травня – 3 червня 1925 р.) СО, який попередньо об'єднував тільки військових осадників, поширив членство і на цивільних осадників. На цьому ж з'їзді була змінена назва СО на Центральний Союз Осадників (ЦСО), а також запроваджено зміни до статуту.

В 1929 р. відбулося об'єднання землеробських організацій, ініціатором якої було ЦСО. Вже в 1925 р. ЦСО відповідав за становище “кресових” землеробських організацій, що давало можливість для об'єднання дрібних землевласників та реалізації єдиної програми для цілого “кресового” землегосподарства [4, с. 120].

Союз Військових Інвалідів (СВІ) був утворений 12 квітня 1919 р. (затверджений Міністерством внутрішніх справ від 27 листопада 1920 р.). 12 лютого 1920 р. прийнято статут СВІ. Згідно нього головними завданнями СВІ були: нагляд за дотриманням належних прав військових інвалідів, їх родин та родин тих хто загинув; оборона господарських, моральних та правових інтересів військових інвалідів та їх родин,

чи родин тих хто загинули; догляд над скаліченими та розумово хворими військовими інвалідами; опіка над родинами військових інвалідів найбільш скалічених чи нездатних до роботи, а також поширення прав на родини залишених після смерті військових інвалідів[5, арк. 3].

Методи діяльності СВІ передбачали об'єднання всіх військових інвалідів, членів їх родин та родин після смерті військових інвалідів; захист інтересів військових інвалідів, їх родин, чи залишених родин по смерті військових інвалідів, чи загиблих членів на війні; надання порад, інформації та матеріальної допомоги військовим інвалідам, членам їх родин; збирання, опрацювання та видання матеріалів які стосуються інвалідських справ Польщі; прийом внесків на потреби військових інвалідів та їх родин; набуття та розпорядження нерухомістю, капіталом, чи пожертв на користь військових інвалідів, їх родин, чи родин полеглих військових інвалідів і керівництво тією нерухомістю та капіталом; надання культурної допомоги військовим інвалідам. Відзначимо, що останнє повинно було втілюватися в життя через утворення шкіл, бібліотек, читалень, навчальних курсів, організації екскурсій, вистав, музеїв тощо.

Передбачалося також скликання мітингів та зібрань, що стосувалися військових інвалідів, чи їх родин; створення місцевих та загальнопольських З'їздів Інвалідських Делегатів; обрання і участь своїх представників в Міжнародних З'їздах Інвалідських Делегатів всіх народів.

Господарська допомога військовим інвалідам та родинам загиблих військових інвалідів повинна була відбуватися через організацію членських чи суспільних бірж праці для інвалідів, утворення бюро посередництва роботи та безкоштовної правової консультації для військових інвалідів, утворення інвалідських магазинів, членських та суспільних фінансових інвалідських інституцій, а саме створення Інвалідського Банку для фінансування членських чи суспільних інвалідських підприємств, затвердження умов з відповідними урядовими інституціями державними та приватними, а також підприємцями та працедавцями в залежності їх допомоги в роботі над поліпшенням життя військових інвалідів.

Крім того, важливими напрямками було дотримання дружніх відносин з близькими суспільними організаціями, професіональними членами для досягнення програмних інтересів військових інвалідів, членів тих же організацій, союзів, товариств; співпраця з урядовими

та муніципальними інституціями, які займаються військовими інвалідами та їх родинами; тривала та всебічна допомога подібним не об'єднаним суспільним групам, як колишні військові інваліди праці та тим хто залишився нездатними для роботи; утворення Інвалідських Лікарських Союзів “в гірських, водних та морських сферах”, співпраця з іноземними інвалідськими організаціями заради поліпшення умов польських інвалідів, потреби їх лікування за кордоном [5, арк. 3–4].

Майновий фонд СБІ був представлений готівкою, цінними паперами, рухомим та нерухомим майном. Шляхами поповнення капіталу були вступні внески та внески членів, квоти, що переказувалися з кооперативних об'єднань; прибутки з прочитаних лекцій та виступів; надзвичайні прибутки та записи; відсотки від капіталів СБІ.

Все майно СБІ поділялося на резервний, допоміжний та оборотний фонди. Резервний фонд служив виключно на цілі розвитку СБІ. Він утворювався з $\frac{1}{4}$ частини надлишок, яке по закінченні кожного року має бути перераховане. Допоміжний фонд утворювався з $\frac{1}{4}$ частини надлишкових, що року по закінченні кінцевого року до нього приєднувались з надзвичайних доходів, записів та подарунків. Оборотний фонд утворювався з всяких квот до фонду резервного та допоміжного та служили видатками адміністрації, як і на завдання розповсюдження ідей Союзу. Статут який був прийнятий в 1920 р. був переоблнений в 1925 р., а згодом і в 1930 р. [5, арк. 4–5].

Стрілецький Союз (СС) утворений у Варшаві в 1922 р., в тому ж році (26 липня) був прийнятий і статут СС. Основними завданнями Стрілецького Союзу було залучення як найбільшої кількості молоді з метою морального та фізичного виховання своїх членів, прищеплення громадянського духу в суспільній та освітній роботі своїх членів з точки зору військової справи, без втручання в політику.

Основним завданням СС було фізичне виховання молоді, базоване на військовій підготовці. Згідно статуту Союзу передбачалося підготовку членів, маючи на меті фізичне та військове виховання згідно з регламентами та приписами які є обов'язковими в армії; заняття та поширення спорту, гімнастики; організація та підтримка змагань, спортивних, гімнастичних чи легкоатлетичних; створення та підтримка закладів, які пропагують гімнастику та спорт; допомога в організації змагань військово-спортивних, цивільних та молодіжно-шкільних.

Крім цього активно пропагувалась культурно-освітня робота. Зокрема, планувалося проведення з'їздів, конференцій, виступів, анкет,

театральних представлень, кінематографічних, екскурсій, концертів; створення та підтримка бібліотек, читалень, курсів; видавництво книг, періодичних часописів, та організування інших видавництв.

Серед господарського життя мала місце організація та підтримка кооперативних інституцій та кас взаємної допомоги [6, арк. 6–7].

Члени СС поділялися на чинних, підтримуючих та гонорових. Чинні члени сплачували внески та брали активну участь в роботі Союзу. Це були всі ті, хто був придатний до військової служби, брали активну участь у військових та спортивно-гімнастичних змаганнях. Ті хто були нездатні до служби в армії – брали активну участь в іншій роботі Союзу (в статуті не зазначено).

Підтримуючими членами могли бути ті хто регулярно сплачував внески, однак з врахуванням старості або хвороби не могли брати активної участі в роботі СС.

Гоноровими членами рахувалися ті, хто за свої заслуги для розвитку Союзу отримали титул за допомогою ухвали Всезагального З'їзду Делегатів [6, арк. 7–8].

В адміністративно-територіальному плані СС поділявся на відділи, області та округи. Всі відділи, області та округи Союзу утворені на території Польщі, підлягали верховній владі СС.

До верховної влади Союзу відносилися Вільний З'їзд Делегатів, Головне Управління та Ревізійна Комісія.

Вільний З'їзд Делегатів був найвищою владою Союзу. Звичайний Вільний З'їзд Делегатів скликався Головним Управлінням раз на рік, Надзвичайний З'їзд Делегатів впродовж одного місяця. Вільний З'їзд Делегатів утворювався з делегацій усіх Відділів Союзу. Вільний З'їзд Делегатів вислуховував та ухвалював звіти з діяльності Головного Управління та Головної Ревізійної Комісії, зміни статуту, звіти Округових Об'єднань, вибори Союзу Ревізійної Комісії та Гонорового Суду, бюджет Союзу.

Головне Управління було найвищою виконавчою владою та контролюючим органом округів, областей та відділів СС. До компетенції Головного Управління належало: затвердження виборів Керівництва всіх нижчих інстанцій; видання та затвердження обов'язкових внутрішніх регламентів та інструкцій; розпорядженням майном центральної та нижчих владних інстанцій, прийняття пожертв, подарунків. Головне Управління складалось з президента та 12 членів, обраних через Вільний З'їзд.

Справами цілого Союзу керував Виконавчий Відділ, який складався з 5-ти членів Головного Управління. В даному Відділі працювали секретар, скарбник, комендант та керівник культурно-освітньої роботою.

Ревізійна Комісія складалась з 5-ти членів та 3-ох заступників, обраних на один рік Вільним З'їздом Делегатів.

Фонди СС поповнювалися з вступної плати та членських внесків; з урядової допомоги та допомоги громадянських інституцій; з пожертв, подарунків, легатів, прибутків від концертів, вистав, виступів, а також з доходів Союзного майна [6, арк. 15–19].

6 липня 1926 р. був прийнятий статут *Союзу Легіонерів Польських Військових Інвалідів (СЛПВІ)*. Головними цілями Союзу було цілковите дотримання реалізації Інвалідського Статуту, ухваленого керівництвом Сейму, а також всіх прав наданих інвалідам, як можливе розширення тих прав через ухвалу проекту змін зі сторони Сейму; допомога всім інвалідам Польських Військ до досягнення відповідних умов добробуту під правовим та матеріальним поглядом (щоб кожний інвалід Польського Війська міг в найкращих умовах утримувати себе та родину (дружину, дітей та родичів, або безпосереднє утримання нероботоспроможних)); утворення бібліотек, читалень, клубів, лекцій та зібрань, а також організацію різноманітних екскурсій; утримування свого власного пресового органу, друкування всіляких інформаційних матеріалів, які стосуються інвалідських та суспільних справ; створення підприємницьких компаній; побудова домівок для мешкання інвалідів та їх родин; створення Інвалідського Гарантійного Банку Війська Польського з відділами в найзначніших осередках польської держави; співпраця з владою щодо моральної, матеріальної та оздоровчої підтримки членів в державних та приватних лікарських закладах [7, арк. 9–10].

Подібно до інших парамілатарних організацій, члени Легіону поділялися на звичайних та гонорових.

Фонди СЛПВІ склались з готівки, цінних паперів, нерухомого та рухомого майна, членських внесків, відсотків з підприємств, прибутків з лекцій, виступів, спектаклів, театральних концертів та вистав та прибутків з Гарантійного Банку Легіону Інвалідів Польських Військ.

Легіон виключав можливість збирання пожертв на вулицях, театрах, кафе та в інших відвідуваних публічних місцях. В 1928 р. був прийнятий новий статут Легіону Інвалідів Польських Військ [7, арк. 16–17].

В 1918 р. був утворений *Союз Учасників Повстання Першого Корпусу Польських військ на Сході*, а в 1930 р. був прийнятий статут цієї організації. Завданням цього Союзу було об'єднання всіх товаришів по зброї I-го Корпусу Польських Військ на Сході для утримання дружніх відносин в товаристві, оборони своїх інтересів, надання взаємної допомоги.

Як засіб досягнення цих завдань був освітньо-культурний напрямок (утримання клубу, бібліотеки, проведення всіляких зборів, публічних виступів, звітів, концертів, видання газет, брошур та часописів) пропагування взаємної фінансової допомоги серед членів Союзу; пропагування спорту та військових вправ; допомога (по можливості) вдовам та сиротам членів Союзу або непрацездатним членам [8, арк. 12 зв].

Утримання Союзу складалось з вступних членських внесків, пожертв, подарунків, легатів, доходів з видавництв, лекцій, підприємств, субвенцій, процентів та капіталів, рухомого та нерухомого майна [8, арк. 20 зв].

8 квітня 1932 р. був прийнятий статут *Союзу Офіцерів Резерву Польщі, (СОРП)* згідно яким основними цілями були ідейне об'єднання офіцерів резерву на ґрунті приналежності до Польської армії, поширення співпраці між суспільством та армією, підтримка суспільної діяльності, задоволення своїх матеріальних благ, створення самопомоги, культурно-освітня робота, лікарська допомога та правова для членів Союзу [9, арк. 39].

Для реалізації своїх прагнень СОРП займався утриманням власних локальних товариств (казино та клубів), бібліотек, зборів, організуванням слухань наукових та літературних лекцій, зібрань, дискусій, концертів, створення наукових курсів та шкіл, видання часописів та брошур, створення спортивних організацій, організування екскурсій; утворення магазинів, утворення чи об'єднання цілих господарчих кооперативів, підприємницької торгівлі та промисловості; отримання концесії; закладання інституту опікунства, інтернатів, позичково-ощадних кас, поховальних обрядів, допомога своїм членам та їх родинам безкоштовним користуванням, а також знижки на лікарську допомогу в санаторіях, утримання подібних інституцій, кас важкохворих, надавання своїм членам безкоштовного користування правовою допомогою, як то правові консультації судового захисту.

Майновий фонд СОРП складався зі вступних та членських внесків звичайних і надзвичайних членів, пожертв, подарунків, заповітних

легатів, доходів видавництв, лекцій, ігрищ, підприємств, субвенцій; процентів з капіталу; з нерухомого та рухомого майна.

Загалом союзний фонд поділявся на такий капітал: оборотний, резервний та спеціальний. Оборотний капітал складався зі вступних внесків надісланих через місцеві кола до каси Головного Управління; з доходів місцевих кіл; відрахуванні здійснюване на з'їздах делегатів; з вирахування субвенцій; пожертв, подарунків; з рухомості.

Резервний капітал складався з процентів від капіталу та з нерухомості. Цей капітал видатків може бути ухвалений на засіданні З'їзду Делегатів, або в інших випадках Центрального Уряду, а в остатньому випадку може бути ухвалений 2/3 голосами складу Центрального Уряду.

Спеціальний капітал може складатись із пожертв на спеціальні цілі та може бути видатками тільки за призначенням [9, арк. 39–40].

6 липня 1933 р. був прийнятий статут організації *Союзу Резервістів (СР)*. Основними цілями Союзу були: співпраця з урядовими організаціями на оборону Польщі, фізичного виховання своїх членів, а також виховання серед них військового духу в ідеологічному руслі Маршалка Пілсудського на потреби держави та війська, виховування серед членів патріотизму та державницьких позицій та таких якостей як карності, обов'язку та відповідальності за публічну та суспільну роботу; культурно-освітня робота з врахуванням партійно-політичної діяльності, лояльна співпраця з іншими братніми організаціями.

Методи діяльності СР були наступні полягали в активній участі у підготовці війська, що проявлялося в накладанні на своїх членів обов'язку брати участь в цій роботі; створення спортивних організацій, змагань; читалень, бібліотек, зборів, курсів, лекцій призначених як для своїх членів так і для суспільства, організування екскурсій; надання своїм членам та їх родинам безкоштовного користування, надання знижок лікарської допомоги, з врахуванням чинної військової служби [10, арк. 19-20].

В 1927 р. була утворена *Федерація Польських Союзів Оборонців Вітчизни*. До складу Федерації входили 37 союзів та об'єднань : Союз Офіцерів Резерву Р.П.; Союз Резервістів Р.П.; Всезагальний Союз Під-офіцерів Резерву Р.П.; Союз Легіонерів Польських; Союз Пеов'яків; Союз Повстанців Шльонських; Союз Оборонців Львова л Листопада 1918 р.; Союз Інвалідів Військових Р.П.; Легіон Інвалідів Військових Р.П. ім. ген. Я. Совінського; Об'єднаний Союз Сліпих Солдат; Союз

Осадників; Союз Каніовщиків та Зеліговщиків; Союз Ветеранів Повстання Народового Р.П. 1914 – 1919 р.; Союз Мисливців Легіону Байонжиків; Легіон Шльонська; Союз Сибіряків; Союз Учасників Військової Охорони Шляхів Р.П.; Союз Мурманчиків; Союз Легіонерів Пулавських; Об'єднання Ветеранів Армії Польської у Франції; Союз Учасників I Корпусу Військ Польських на Сході; Союз Повстанців та Вояків О.К. VIII; Союз Військових Польських в Бельгії; Союз Товариств Матросів Резерву; Союз Мисливців Армії Польської; Союз Оборонців Кресів Східних; Товариство Взаємної Допомоги Ветеранів з 1863 року; Союз Легіоністок Польських; Союз Дружин; Союз Кур'єрок; Об'єднання Пеов'ячок; Об'єднання Стрільчинь 1912/14 р.; Союз Офіцерів в Стані Спокою; Союз Офіцерів Інтернованих в Часи Війни Світової в таборах Польських, в німецьких, та Австрійських; Союз Членів Охорони Громадян 1915 р.; Жіночі Організації; Союз Євреїв Учасників Боротьби за Незалежність Польщі.

Гаслом Федерації було: “Все для держави, її розвитку, безпеки та великодержав'я, поширення братського духу та використання його для подальшого мирного розвитку”. Федерація ставила собі за завдання координування роботи всіх об'єднань та членів на курс здійснення, розробку типу своїх обов'язків громадянина, солдата готового пожертвувати на справу держави свій час, працю, майно, здоров'я і життя.

Як протиставлення Федерації в 1928 році виникає *Легіон Речі Посполитої Польської*. В склад Легіону входили: Союз Халержиків; Союз Домбродчиків “На благо Батьківщини”; Союз Учасників Повстання Великопольського 1918/19 р. Вищезгадані організації були дуже дрібні, мали локальний характер [4, с. 107–110].

Отже, можемо з певністю стверджувати, що польські парамілітарні організації мали по-суті спільну мету та завдання, а саме підтримку в першу чергу польських ветеранів (морально та матеріально) та польської влади на місцях, таким чином сприяючи полонізації “східних кресів” Другої Речі Посполитої. Інтереси ж українського населення, як могли побачити вище, при цьому не враховувалися.

Джерела і література:

1. *Stobniak-Smogorzewska J.* Kresowe osadnictwo wojskowe 1920–1945. – Warszawa: Instytut Studiów politycznych PAN, oficyna wydawnicza RYTM, 2003.

2. *Смолей В.В.* Польське цивільне та військове сільськогосподарське осадництво в Західній Україні 1919–39., (Автореферат на здобуття наук. ступеня канд. ст. наук) Львів, 1996.

3. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО) – Ф. 30. – Оп. 20 – Спр. 173.

4. *Pruszkowski A.* Przewodnik Spoleczny. – Warszawa, 1934.

5. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 146.

6. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 201.

7. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 138.

8. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 152.

9. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 140.

10. ДАРО – Ф. 30. – Оп. 20. – Спр. 203.

Степан Синяк (Рівне, Україна) Польські парамілітарні організації на Волині в міжвоєнний період: мета та завдання діяльності

В статті на основі статутів проаналізовано мету та завдання діяльності польських парамілітарних організацій на Волині, розглянуто їхнє фінансування, капітал, майновий фонд, органи управління та особливості керівництва на місцях.

Ключові слова: Союз осадників, Союз Військових Інвалідів, Стрілецький Союз.

Степан Синяк (Ровно, Украина) Польские парамилитарные организации на Волини в междувоенный период: цель и задание деятельности

В статье на основе уставов проанализирована цель и задание деятельности польских парамилитарных организаций на Волини, рассмотрено их финансирование, капитал, имущественный фонд, органы управления и особенности руководства, на местах.

Ключевые слова: Союз осадников, Союз Военных Инвалидов, Стрелецкий Союз.

Stepan Syniak (Rivne, Ukraine) Polish paramilitaries organizations are on Volyn' in an intermilitary period: purpose and task activity

In the article on the basis of regulations a purpose and task activity of Polish paramilitaries organizations is analysed on Volyn', their financing, capital, property fund, organs of management and feature of guidance, is considered on places.

Keywords: Union of osadnikis, Union of Soldiery Invalids, Shooter Union.